

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

NGUYỄN THỊ THU HẰNG

**QUẢN LÝ DI TÍCH LỊCH SỬ - VĂN HÓA ĐỀN NGHÈ,
QUẬN LÊ CHÂN, THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG**

**TÓM TẮT
LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ VĂN HÓA
Khóa 12 (2019 - 2021)**

Hà Nội, 2022

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

***Người hướng dẫn khoa học:* PGS.TS Nguyễn Phúc Linh**

Phản biện 1: PGS.TS. Lê Hồng Lý

Phản biện 2: PGS.TS. Nguyễn Hữu Thức

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ tại
Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương
vào ngày 18 tháng 11 năm 2022

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Di tích lịch sử - văn hóa là thành quả của quá trình lao động sáng tạo của con người được giữ gìn, bảo tồn và lưu truyền qua các thế hệ. Di tích lịch sử - văn hóa là bằng chứng vật chất sinh động phản ánh trung thực quá trình đấu tranh dựng nước và giữ nước của dân tộc ta, là không gian kiến trúc nghệ thuật có giá trị gửi đến con người những thông điệp văn hóa và tư tưởng thẩm mỹ của thời trước. Di tích lịch sử - văn hóa lưu giữ những giá trị truyền thống tốt đẹp về lịch sử, văn hóa, khoa học, thẩm mỹ được các thế hệ trước trao truyền lại và các thế hệ sau đón nhận, tiếp thu, sáng tạo, quản lý với mục đích giữ gìn và phát triển.

Được thành lập vào năm 1961, đến nay quận Lê Chân là một trong những quận tốp đầu của thành phố Hải Phòng đang trên đà đổi mới và phát triển vượt bậc. Quận Lê Chân có 15 phường với trên 52 nghìn hộ dân cư trú. Giai đoạn 2015-2020, tốc độ tăng trưởng kinh tế cao, quy mô kinh tế được mở rộng, chuyển dịch cơ cấu kinh tế trên cơ sở phát triển mạnh hạ tầng kinh tế, dịch vụ, thương mại. Năm 2016, trên địa bàn quận có 1.792 doanh nghiệp, 10.782 cơ sở kinh doanh cá thể đang hoạt động; đến năm 2020, đã có 2.835 doanh nghiệp và 11.929 cơ sở kinh doanh cá thể hoạt động.

Quận Lê Chân là mảnh đất có bề dày truyền thống lịch sử - văn hóa; con người nơi đây có tinh thần yêu nước, anh dũng, kiên cường, đã đóng góp tích cực trí - lực của mình tham gia vào các cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc và bảo vệ Tổ quốc. Dấu ấn lịch sử văn hóa để lại trên mảnh đất quê hương ngày nay được lưu giữ tại 21 cơ sở tín ngưỡng, trong đó có 18 cơ sở tín ngưỡng đã được Nhà nước xếp hạng cấp quốc gia và thành phố. Mỗi di tích đều có những dấu

ấn của từng thời kỳ lịch sử về các vị anh hùng dân tộc, nguồn gốc hình thành, quá trình xây dựng, tu bổ, tôn tạo di tích - lễ hội như những bản thông điệp gửi đến các thế hệ tương lai. Với mục tiêu xây dựng quận Lê Chân thành trung tâm du lịch văn hóa - lịch sử của thành phố, trong nhiều năm qua, công tác trùng tu, tôn tạo và phục dựng các di tích lịch sử - văn hóa được chính quyền địa phương tập trung chỉ đạo triển khai thực hiện.

Di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè, hiện tọa lạc tại số 55 phố Lê Chân, phường An Biên, quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng. Đền Nghè được xây dựng từ lâu đời, là nơi phụng thờ Nữ tướng Lê Chân- một nữ tướng kiệt xuất trong cuộc khởi nghĩa Hai Bà Trưng, có tên chữ là “An Biên cổ miếu”.

Quán triệt quan điểm của Đảng, thực hiện phát triển văn hoá gắn kết chặt chẽ và đồng bộ với phát triển kinh tế - xã hội, là cán bộ đang công tác trong ngành văn hóa của thành phố Hải Phòng, trước những hạn chế trong việc quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè, tác giả chọn nghiên cứu đề tài: **“Quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè, quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng”** làm luận văn thạc sĩ ngành Quản lý văn hóa với mong muốn tìm ra những giải pháp quản lý hiệu quả đối với di tích lịch sử- văn hóa Đền Nghè trong thời gian tới, nhằm đóng góp một phần quan trọng vào việc thực hiện quản lý di sản văn hóa trên địa bàn quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng.

2. Tình hình nghiên cứu

2.1. Những công trình nghiên cứu về quản lý di sản văn hóa

Tác giả Đặng Văn Bài (2001), *Vấn đề quản lý nhà nước trong lĩnh vực bảo tồn di sản văn hóa*. Bài viết đã đưa ra các nội dung về quản lý nhà nước về DSVH bao gồm: Quản lý nhà nước bằng văn bản pháp quy; Quyết định về cơ chế, tổ chức quy hoạch và

kế hoạch phát triển; Quyết định phân cấp quản lý...Việc phân cấp quản lý di tích, hệ thống tổ chức ngành Bảo tồn - Bảo tàng và đầu tư ngân sách cho các cơ quan quản lý di tích là yếu 3 tố có tính chất quyết định nhằm tăng cường hiệu quả quản lý.

Tác giả Lưu Trần Tiêu (2002), *Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa Việt Nam*. Tác giả cho rằng, hoạt động bảo tồn di tích thể hiện trên 3 mặt cụ thể là: Bảo vệ di tích về mặt pháp lý và khoa học, bảo vệ di tích về mặt vật chất, kỹ thuật; sử dụng di tích phục vụ nhu cầu của xã hội. Trong công tác quản lý di tích cần tập trung vào 03 vấn đề là: Công nhận di tích, quản lý cổ vật và phân cấp quản lý di tích. Đi kèm là 06 biện pháp nhằm tăng cường công tác quản lý nhà nước trong lĩnh vực bảo tồn di tích: 1/Thể chế hóa bằng pháp luật, các chính sách, cơ chế của nhà nước; 2/Quy hoạch toàn bộ di tích được xếp hạng/công nhận di tích; 3/Phân cấp quản lý; 4/Xã hội hóa hoạt động bảo tồn; 5/Uưu tiên đầu tư ngân sách; 6/Nâng cao trình độ chuyên môn và năng lực quản lý của đội ngũ cán bộ.

Các công trình nghiên cứu này, các tác giả tập trung xoay quanh các vấn đề về lý luận, kinh nghiệm thực tiễn của hoạt động quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị của di sản văn hóa trong thời kỳ công nghiệp hóa - hiện đại hóa, hội nhập và phát triển, những tác động của sự đổi mới đối với di sản văn hóa, từ đó đề ra các nhóm giải pháp phù hợp với tình hình thực tiễn, như: nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước, hoàn thiện bộ máy, cơ chế, chính sách, tăng cường đầu tư nguồn lực, hợp tác quốc tế, đào tạo đội ngũ cán bộ đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ,...

2.2. Những công trình nghiên cứu, khảo sát về di tích lịch sử - văn hóa

Hà Văn Tấn (2005), *Bảo vệ di tích lịch sử văn hóa trong bối cảnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*; Trịnh Minh Đức, Phạm Thị Thu Hương (2007), *Bảo tồn di tích lịch sử - văn hóa*; Dương Văn Sáu (2008), *Di tích lịch sử văn hóa và danh thắng Việt Nam*; Trịnh Thị Hòa (2009) *Bảo tồn và phát huy giá trị di tích trong bối cảnh hội nhập và phát triển*; Nguyễn Việt Cường (2014), *Bảo tồn di tích trong bối cảnh hiện nay*. Những công trình nghiên cứu, đề tài khoa học này nghiên cứu về lĩnh vực di sản văn hóa vật thể, về công tác quản lý di tích trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế, để từ đó đưa ra những nhận thức và giải pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý di tích trong tình hình mới. Đây là những nguồn tư liệu quý về lý luận công tác quản lý di tích lịch sử - văn hóa để bổ sung cho nội dung nghiên cứu của luận văn.

2.3. Những công trình nghiên cứu về Đền Nghè

Một số đề tài khoa học nghiên cứu về di tích lịch sử văn hóa ở thành phố Hải Phòng và quận Lê Chân như:

“Nữ tướng Lê Chân trong tâm thức người dân Hải Phòng” do Bảo tàng Hải Phòng tổ chức nghiên cứu, sưu tầm tư liệu, biên soạn và được NXB Hải Phòng ấn bản năm 2011.

“Nữ tướng Lê Chân - tiền công nội đô Hải Phòng, công thần khai quốc triều Trung”, tác giả bài viết là nhà sử học Ngô Đăng Lợi.

Về các công trình tưởng niệm nữ tướng Lê Chân, nhà nghiên cứu Phạm Trung Lương - Phó giám đốc Bảo tàng Hải Phòng có bài viết “Hệ thống các di tích thờ nữ tướng Lê Chân”. Bài viết là lời giới thiệu tổng quan về hầu hết các công trình tưởng niệm nữ tướng không chỉ riêng trên địa bàn Hải Phòng mà còn tại một số địa phương khác trong cả nước.

Bảo tàng Hải Phòng cũng có những nhận định khá chi tiết về việc phụng thờ nữ tướng Lê Chân tại một công trình di tích cụ thể qua bài viết “Nữ tướng Lê Chân và việc phụng thờ tại Đền Nghè”.

Các tài liệu này giới thiệu tổng quát về các di tích lịch sử - văn hóa tiêu biểu của Hải Phòng, trong đó có di tích Đền Nghè và lịch sử hình thành, phát triển của mảnh đất Hải Phòng, nữ tướng Lê Chân trong tâm thức người dân Hải Phòng.

Tuy nhiên chưa có nghiên cứu chuyên sâu nào về công tác quản lý nhà nước đối với di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè ở quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng.

Những công trình nghiên cứu, những đề tài khoa học, bài viết trên sẽ là cơ sở để tác giả kế thừa, tiếp thu những thành quả đạt được làm cơ sở lý luận cho nội dung nghiên cứu luận văn ***“Quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè ở quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng”***.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Phân tích, đánh giá thực trạng quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè từ góc độ di sản vật thể, từ đó đề ra giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý đối với di tích lịch sử - văn hoá Đền Nghè ở quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Nghiên cứu khái quát di tích lịch sử - văn hoá Đền Nghè.

Khảo sát, điều tra, phân tích thực trạng quản lý Nhà nước tại di tích lịch sử - văn hoá Đền Nghè từ năm 2015 đến nay.

Đánh giá những kết quả đạt được, những hạn chế, bất cập, nguyên nhân và những bài học kinh nghiệm trong quản lý Nhà nước đối với di tích lịch sử - văn hoá Đền Nghè ở quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Nghiên cứu các hoạt động quản lý Nhà nước đối với di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè ở quận Lê Chân, Hải Phòng

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Không gian: Tại Đền Nghè, quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng

Thời gian: Trong giai đoạn từ năm 2015 đến nay. Đây là bước ngoặt đánh dấu sự phát triển của quận Lê Chân trong nhiệm kỳ Đại hội Đảng bộ quận lần thứ XXIII .

Phạm vi về nội dung: Nghiên cứu hoạt động quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè ở quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng.

5. Phương pháp nghiên cứu

Để phục vụ cho việc nghiên cứu của mình, tác giả sử dụng các phương pháp chủ yếu sau:

Một là, phương pháp thu thập, tổng hợp và phân tích thông tin: gồm tài liệu, các công trình nghiên cứu đã được in ấn, xuất bản và đang được lưu trữ tại các thư viện.

Hai là, phương pháp điền dã (khảo sát thực địa, quan sát tham dự và thực hiện phỏng vấn): Khảo sát thực địa giúp cho kết quả nghiên cứu mang tính xác thực qua sự mô tả về sự hình thành, bảo tồn và phát huy giá trị của di tích, thực trạng quản lý di tích lịch sử - văn hoá Đền Nghè, nhằm bổ sung, chỉnh sửa, cập nhật số liệu, thông tin đã thu thập.

Ba là, phương pháp tiếp cận liên ngành (văn hóa học, bảo tàng, dân tộc học, quản lý văn hóa): Nhằm mục đích nghiên cứu và phân tích toàn diện, tiếp cận công tác quản lý Đền Nghè theo nhiều chiều, đảm bảo tính khách quan, toàn diện của vấn đề nghiên cứu.

6. Đóng góp của luận văn

Luận văn góp phần hệ thống hóa những vấn đề lý luận chung về quản lý di tích lịch sử - văn hóa và giá trị, ý nghĩa của di tích trong công cuộc phát triển của quận Lê Chân; đánh giá đúng thực trạng quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè trong những năm qua; rút ra những bài học kinh nghiệm và xây dựng các giải pháp,

nhiệm vụ thiết thực góp phần đẩy mạnh quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè ở quận Lê Chân trong thời gian tới.

Luận văn có thể giúp cho những người thực hiện quản lý nhà nước về văn hóa trên địa bàn quận Lê Chân nói riêng và phạm vi các quận, huyện trên địa bàn thành phố Hải Phòng nói chung sử dụng làm tài liệu để tham khảo .

7. Cấu trúc của luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, phụ lục và danh mục tài liệu tham khảo, Luận văn được chia thành 03 chương:

Chương 1: Những vấn đề chung về quản lý di tích và di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè ở quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng.

Chương 2: Thực trạng quản di tích lịch sử- văn hóa Đền Nghè ở quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng.

Chương 3: Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè ở quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng.

Chương 1

NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ QUẢN LÝ DI TÍCH VÀ DI TÍCH LỊCH SỬ - VĂN HÓA ĐỀN NGHÈ Ở QUẬN LÊ CHÂN, THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG

1.1. Một số khái niệm

1.1.1. Di sản văn hóa

Văn hóa là tổng thể những giá trị vật chất và tinh thần do con người sáng tạo ra, mang tính lịch sử, tính hệ thống, chứa đựng bản chất nhân văn và mang tính nhân bản.

Văn hóa còn là kết quả của những giao lưu, tiếp biến văn hóa, tiếp thu những tinh hoa văn hóa của các nước phát triển trên thế giới để bồi đắp thêm bề dày văn hóa dân tộc và tạo nên những giá trị văn hóa mới.

Bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa là hoạt động thiết thực nhằm hướng tới xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc và đóng góp vào việc giữ gìn, làm phong phú cho kho tàng văn hóa nhân loại.

1.1.2. Di tích lịch sử - văn hóa

Di tích là một khái niệm được sử dụng rất phổ biến trong lĩnh vực văn hóa cùng với những khái niệm khác như di sản, di vật. Và nghĩa của từ này đã được diễn giải qua một số tài liệu như sau:

Di tích lịch sử - văn hóa là một loại hình của di sản văn hóa vật thể, có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học, nó bao hàm giá trị vật chất và tinh thần, được kết tinh qua tiến trình lịch sử lâu dài, nó thể hiện trí tuệ, công sức, thành quả lao động sáng tạo của con người, đánh dấu cột mốc về thời gian, không gian và lịch sử, văn hóa từ thế hệ này sang thế hệ khác, thể hiện đỉnh cao giá trị chân, thiện, mỹ qua từng thời kỳ.

1.1.3. Quản lý di sản văn hóa

Quản lý là hoạt động tất yếu khách quan của mọi quá trình lao động xã hội, là sự tác động có ý thức của chủ thể quản lý lên đối

tượng quản lý nhằm chỉ huy, điều hành, hướng dẫn các quá trình xã hội và hành vi của cá nhân hướng đến mục đích hoạt động chung & phù hợp với quy luật khách quan.

Quản lý nhà nước về văn hóa nhằm định hướng, tạo điều kiện, tổ chức điều hành của nhà nước, làm cho văn hóa phát triển theo hướng có ích cho con người, giúp cho xã hội ngày càng phát triển. Quản lý nhà nước về văn hóa không những thực thi các chính sách kinh tế trong văn hóa mà còn nhằm thực hiện chính sách văn hóa trong kinh tế.

1.1.4. Quản lý về di tích lịch sử - văn hóa

Di tích lịch sử - văn hóa là một bộ phận của di sản văn hóa vật thể. Quản lý di tích lịch sử- văn hóa là một hoạt động nằm trong quản lý di sản văn hóa.

Di tích lịch sử - văn hóa là một bộ phận cấu thành di sản văn hóa, chính vì vậy việc quản lý di tích lịch sử - văn hóa cũng cần tiến hành theo Luật Di sản văn hóa năm 2001 và Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Di sản văn hóa năm 2009 do Quốc hội ban hành.

1.2. Các văn bản quản lý nhà nước về di sản văn hóa

Các văn bản pháp lý liên quan đến quản lý di sản văn hóa là cơ sở quan trọng để quản lý nhà nước được thống nhất trong toàn quốc và phát huy tốt nhất những giá trị văn hóa trong quá trình quản lý di sản văn hóa.

Luật Di sản văn hóa năm 2001; Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Di sản năm 2009. Luật quy định:

- Chính phủ thống nhất quản lý nhà nước về di sản văn hóa;
- Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch chịu trách nhiệm trước Chính phủ thực hiện quản lý nhà nước về di sản văn hóa;
- Các Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan trực thuộc Chính phủ có trách nhiệm quản lý nhà nước về di sản theo sự phân công của Chính phủ;

- Ủy ban nhân dân các cấp trong phạm vi nhiệm vụ, quyền hạn của mình thực hiện việc quản lý di sản văn hóa ở địa phương theo phân cấp của Chính phủ.

1.3. Nội dung quản lý di tích lịch sử - văn hóa

Hoạt động quản lý di tích lịch sử - văn hoá Đền Nghè, bao gồm:

- 1/Ban hành và triển khai thực hiện các văn bản quản lý.
- 2/Tổ chức tuyên truyền nâng cao nhận thức, phổ biến pháp luật về bảo vệ di tích đối với nhân dân.
- 3/Hoạt động tu bổ, tôn tạo di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè.
- 4/Hoạt động nghiên cứu, sưu tầm phát huy giá trị di tích lịch sử- văn hóa Đền Nghè.
- 5/Thanh tra, kiểm tra việc quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè.
- 6/Vai trò của cộng đồng trong việc bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè.

1.4. Tổng quan về di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè

1.4.1. Nhân vật thờ phụng

Di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè, hiện tọa lạc phố Lê Chân, thuộc phường An Biên, quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng. Đền Nghè được xây dựng từ lâu đời, là nơi phụng thờ Nữ tướng Lê Chân - một nữ tướng kiệt xuất trong cuộc khởi nghĩa Hai Bà Trưng, có tên chữ là “An Biên cổ miếu” (miếu cổ làng An Biên).

1.4.2. Diện mạo ngôi đền

Theo quan sát thực tế và các tài liệu lưu trữ thì công trình kiến trúc Đền Nghè hiện nay được nhân dân trùng tu, tôn tạo với quy mô lớn trong thời gian từ năm 1924 đến năm 1927 dưới triều vua Khải Định, nhà Nguyễn. Với những giá trị văn hóa, lịch sử, mỹ thuật hàm chứa tại di tích, Đền Nghè đã được Bộ Văn hóa Thông tin (nay là Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) xếp hạng di tích lịch sử - văn

hóa cấp quốc gia năm 1975. Năm 2007-2009, di tích Đền Nghè được Trung ương đầu tư kinh phí tu bổ, tôn tạo khang trang đến ngày nay.

1.4.3. Những giá trị tiêu biểu của di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè

1.4.3.1. Giá trị lịch sử

Đền Nghè bảo tồn được một hệ thống di vật, cổ vật có giá trị lịch sử, văn hóa rất lớn: hiện nay Đền Nghè còn bảo tồn được nhiều tác phẩm điêu khắc trên đá như Bia thần tích, voi đá, ngựa đá, khánh đá, sập đá...

1.4.3.2. Giá trị văn hóa

Di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè là một trong những công trình kiến trúc tâm linh tiêu biểu về Nữ tướng Lê Chân tại thành phố Hải Phòng. Bà là một nhân vật lịch sử có thật, là vị anh hùng có công lao to lớn trong cuộc đấu tranh chống quân xâm lược, bảo vệ đất nước; là người khai phá, đặt nền móng cho việc hình thành thành phố Hải Phòng ngày nay; là vị Mẫu thần thực thi quyền năng ban phát ân đức, phù giúp cho cuộc sống người dân được bình yên, ngày càng ấm no, hạnh phúc, sinh sôi và phát triển.

Lễ hội Đền Nghè là chất kết dính tạo nên sức mạnh tập thể của những người tham gia lễ hội và của cả người dân thành phố Hải Phòng. Thông qua việc cùng tổ chức lễ hội, cùng chung một đối tượng tín ngưỡng thờ là Nữ tướng Lê Chân, người dân Hải Phòng thắt chặt tình đoàn kết để tổ chức thành công lễ hội.

1.4.4. Vai trò của hoạt động quản lý đối với di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè

Di tích lịch sử - văn hóa là tài sản vô giá của mỗi địa phương, mỗi vùng miền và mỗi dân tộc. Di tích lịch sử - văn hóa là chất liệu gắn kết của quá khứ, hiện tại và tương lai, là sợi dây vô hình gắn kết cộng đồng dân cư với nhau, là cơ sở để con người tiếp tục sáng tạo những giá trị văn hóa mới và tiếp biến, hội nhập văn hóa; là chứng tích vật chất phản ánh sâu sắc nhất về đặc trưng văn

hóa, về cội nguồn và truyền thống đấu tranh dựng nước, giữ nước hào hùng, vĩ đại của nhân dân Việt Nam, đồng thời là thành tố cấu thành kho tàng di sản văn hóa nhân loại.

Di tích lịch sử- văn hóa luôn mang trong mình những thông điệp của quá khứ và khi tham gia vào đời sống văn hóa hiện đại. Nó giữ lại những giá trị tự thân và tạo nên những giá trị bên trong của cốt cách, bản lĩnh, năng lực của mỗi dân tộc. Những hệ giá trị đó có tính ổn định rất lớn và có tính bền vững tương đối, có sức mạnh to lớn đối với cộng đồng.

Giữ gìn và phát huy giá trị di tích lịch sử- văn hóa là bảo vệ, bồi đắp nền tảng tinh thần tiến bộ và lành mạnh của xã hội, góp phần vào sự phát triển bền vững đất nước đang được các địa phương hết sức quan tâm.

Tiểu kết

Di sản văn hóa nói chung, di tích lịch sử- văn hóa nói riêng là tài sản đặc biệt, đặc thù của mỗi địa phương, vùng miền, của mỗi quốc gia, dân tộc. Trong Chương 1 tác giả đã tập trung nghiên cứu một số vấn đề chung về quản lý nhà nước như phân tích một số khái niệm cơ bản về quản lý, quản lý văn hóa, quản lý di sản, trong đó quản lý nhà nước đối với di tích lịch sử - văn hóa là một lĩnh vực cơ bản của quản lý di sản văn hóa. Phần giới thiệu về các văn bản quản lý từ trung ương đến địa phương đã được khái quát quá. Từ những vấn đề chung về hoạt động quản lý di tích lịch sử - văn hóa, tác giả đã đưa ra khung phân tích của luận văn làm cơ sở để triển khai nội dung của chương 2 và chương 3.

Cũng trong chương 1, tác giả đã giới thiệu tổng quan về di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè và những giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể của di tích. Chính những giá trị quý báu này đã mang lại sức sống và vị trí vô cùng to lớn trong đời sống tinh thần của người dân thành phố Hải Phòng.

Chương 2

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ DI TÍCH LỊCH SỬ - VĂN HÓA ĐỀN NGHÈ Ở QUẬN LÊ CHÂN, THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG

2.1. Chủ thể quản lý

2.1.1. Sở Văn hóa và Thể thao thành phố Hải Phòng

Sở Văn hóa và Thể thao Hải Phòng là cơ quan chuyên môn trực thuộc Ủy ban nhân dân thành phố Hải Phòng được kiện toàn, chia tách từ năm 2016 trên cơ sở của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch cũ. Sở Văn hóa và Thể thao có chức năng tham mưu, giúp Ủy ban nhân dân thành phố quản lý nhà nước về các lĩnh vực văn hóa, thể thao, gia đình và quảng cáo (trừ quảng cáo trên báo chí, trên môi trường mạng, trên xuất bản phẩm và quảng cáo tích hợp trên các sản phẩm dịch vụ bưu chính, viễn thông, công nghệ thông tin) ở địa phương theo quy định của pháp luật; các dịch vụ công thuộc lĩnh vực quản lý của Sở Văn hóa và Thể thao và thực hiện một số nhiệm vụ, quyền hạn theo phân công hoặc ủy quyền của Ủy ban nhân dân thành phố, Chủ tịch Ủy ban nhân dân thành phố Hải Phòng.

2.1.2. Phòng Văn hóa và Thông tin quận Lê Chân

Phòng Văn hóa và Thể thao quận Lê Chân là cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân quận Lê Chân, chịu sự chỉ đạo, quản lý về tổ chức, biên chế và công tác của Ủy ban nhân dân quận Lê Chân, thực hiện chức năng tham mưu, giúp Ủy ban nhân dân quận Lê Chân quản lý nhà nước về các lĩnh vực văn hóa, gia đình, thể thao, du lịch, quảng cáo, thông tin và truyền thông...

2.1.3. Bảo tàng Hải Phòng

Tham mưu xây dựng dự thảo quy hoạch; kế hoạch dài hạn, hàng năm; dự án, đề án chương trình theo chức năng, nhiệm vụ của Bảo tàng.

Tổ chức hoặc phối hợp tổ chức các hoạt động nghiên cứu khoa học về di sản văn hóa và phát huy giá trị di sản văn hóa; sưu tầm bổ sung tài liệu, tư liệu, hiện vật; kiểm tra, thống kê, phân loại, lưu trữ các hồ sơ quy hoạch, hồ sơ dự án, hồ sơ di tích, danh thắng thuộc thành phố;

Bảo tàng Hải Phòng chịu trách nhiệm về hoạt động chuyên môn sâu như bảo tồn, bảo vệ và phát huy các giá trị văn hóa của Đền Nghè. Đồng thời phối hợp tham gia các hoạt động quản lý về lễ hội khi có kế hoạch của thành phố...

2.1.4. Ban quản lý di tích Đền Nghè

Quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè hiện nay được Ủy ban nhân dân thành phố Hải Phòng giao cho Bảo tàng Hải Phòng thực hiện. Bảo tàng Hải Phòng là đơn vị sự nghiệp trực thuộc Sở Văn hóa và Thể thao thành phố Hải Phòng. Cơ cấu tổ chức của Bảo tàng gồm 01 Giám đốc và 02 Phó Giám đốc với 6 phòng chuyên môn, 40 cán bộ, viên chức và người lao động, trong đó phòng Nghiệp vụ di tích có 01 Trưởng phòng và 10 cán bộ.

2.1.5. Cộng đồng dân cư

Cộng đồng là một tập hợp những người dân sinh sống cùng một khu vực địa lý, đoàn kết, hợp tác, gắn bó với nhau thành một khối trong sinh hoạt xã hội và cùng nhau chia sẻ những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc. Sự tham gia của cộng đồng địa phương vào việc bảo tồn và phát huy các giá trị di sản khác với sự tham gia của từng cá nhân. Trong kho tàng di sản văn hóa của dân tộc, cộng đồng chính là chủ thể để xây dựng, sáng tạo, sở hữu các di sản văn hóa. Đồng thời chính cộng đồng đang giữ gìn, tôn tạo và phát huy giá trị di sản văn hóa của ông cha để truyền lại cho thế hệ sau. Mỗi quan hệ giữa cộng đồng và việc bảo vệ, phát huy các giá trị của di sản văn hóa là hai mặt của thể thống nhất, có tác động tương hỗ lẫn

nhau trong quá trình phát triển của một xã hội mà trong đó văn hóa được coi là nền tảng.

2.1.6. Cơ chế phối hợp

Quản lý nhà nước đối với di tích lịch sử- văn hóa trên địa bàn thành phố Hải Phòng được phân cấp, phân quyền rõ từ Thành phố đến cấp quận/huyện, xã/phường và khu dân cư. Về phương diện chuyên biệt tổ chức tương ứng sẽ là: Sở Văn hóa và Thể thao thành phố, Phòng Văn hóa và Thông tin quận, Ban Quản lý di tích, Ban khánh tiết.

2.2. Các nguồn lực quản lý di tích

2.2.1. Nguồn lực về tài chính

Nguồn lực chủ yếu cho việc bảo vệ, tôn tạo và phát huy giá trị di tích Đền Nghè là nguồn kinh phí xã hội hóa trong nhân dân và kinh phí ngân sách nhà nước. Tài chính là nguồn lực quan trọng trong tổ chức, quản lý di tích lịch sử - văn hóa nói riêng và quản lý nhà nước nói chung. Đây là vấn đề được Nhà nước chú trọng quan tâm, quản lý, giám sát chặt chẽ, khách quan trong hoạt động thu chi tại các di tích.

2.2.2. Nguồn lực về cơ sở vật chất

Di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè tọa lạc ngay trên con phố Lê Chân sầm uất bậc nhất của Hải Phòng. Bao quanh Đền Nghè là tường bao được xây dựng kiên cố để di tích không bị xâm hại và cách biệt với các phương tiện giao thông. Toàn bộ sân của di tích đều được lát bằng đá xanh sạch sẽ và trang nghiêm.

2.3. Hoạt động quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè

2.3.1. Triển khai thực hiện các văn bản quản lý

Để việc bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè đúng quy định của pháp luật, các cấp ủy Đảng, chính

quyền, các Sở, ngành thành phố chỉ đạo triển khai thực hiện kịp thời các văn bản của Trung ương và Thành phố, chỉ đạo bám sát như:

Các văn bản và việc ban hành thực hiện được triển khai có hiệu quả trên địa bàn. Vì vậy, hoạt động quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè và các di tích khác trên địa bàn quận Lê Chân đạt hiệu quả cao.

2.3.2. Tổ chức tuyên truyền nâng cao nhận thức, phổ biến pháp luật về bảo vệ di tích đối với nhân dân

Tuyên truyền, phổ biến các văn bản pháp quy về bảo vệ di tích lịch sử- văn hóa là việc làm có ý nghĩa quan trọng. Hằng năm, Sở Văn hóa và Thể thao Hải Phòng đều tổ chức từ 1-2 lớp tập huấn tuyên truyền, hướng dẫn các văn bản pháp quy của Trung ương và Thành phố có liên quan đến di sản văn hóa.

2.3.3. Hoạt động tu bổ, tôn tạo di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè

Hoạt động tu bổ, tôn tạo, sửa chữa các di tích lịch sử - văn hóa là một nhiệm vụ quan trọng trong bảo tồn và phát huy giá trị di tích. Để việc lập hồ sơ bảo quản, tu bổ, tôn tạo di tích đảm bảo đúng nguyên tắc, tính khoa học, thực hiện đúng quy trình theo quy định của Nhà nước, trước hết địa phương cần phải có văn bản đề xuất với Thành phố, Sở Văn hóa và Thể thao sẽ phối hợp với cơ sở khảo sát, đánh giá thực trạng, hiện trạng của di tích.

Trải qua thời gian, chiến tranh, di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè đã bị xuống cấp nghiêm trọng. Năm 2007-2009, được sự quan tâm đầu tư kinh phí của Trung ương và Thành phố Hải Phòng, sự đóng góp tích cực nguồn lực của nhân dân, di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè đã được trùng tu, tôn tạo lớn vào năm 2007-2009 đến nay di tích đã trở nên khang trang, bề thế.

Điểm nổi bật là kết quả huy động xã hội hóa đạt kết quả khá tốt, có di tích huy động được hàng chục tỷ đồng để tu bổ, tiêu biểu như: Chùa Hạ Trang, huyện An Lão; Chùa Hòa Liễu, xã Kiến Thụy; Từ đường họ Mạc, huyện Kiến Thụy; Đền Hà Đới, Đền Bì huyện

Tiên Lãng, Từ Lương Xâm, Đền Phú Xá, miếu- chùa Trung Hành quận Hải An,...

Di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè thờ sơ khai là một ngôi miếu nhỏ.. Tòa hậu cung được xây dựng năm 1919. Đến năm 1926, các tòa thiêu hương, tiền tế được xây dựng. Năm 1924-1927, di tích được trùng tu lớn. Trải qua thời gian và chiến tranh, di tích bị xuống cấp nghiêm trọng.

2.3.4. Hoạt động nghiên cứu, sưu tầm phát huy giá trị di tích lịch sử- văn hóa Đền Nghè

Thực hiện Chỉ thị 05/2002/CT-TTg ngày 18 tháng 2 năm 2002 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường các biện pháp quản lý, bảo vệ cổ vật trong di tích và ngăn chặn đào bới, trục vớt trái phép di chỉ khảo cổ học.

Đền Nghè là một trong số các di tích nổi tiếng của thành phố Hải Phòng còn bảo lưu được nhiều di vật, cổ vật có giá trị lịch sử, nghệ thuật, có niên đại cuối thế kỷ XIX, đầu thế kỷ XX đang được lưu giữ, bảo quản tốt như Tượng nữ tướng Lê Chân, bia đá, voi đá, ngựa đá, khánh đá, sập đá, hệ thống câu đối, đại tự, sắc phong, cây hương, kiệu bát cống, kiệu phượng, hoành phi, cửa võng long khám, bi ký,...

Vào những dịp đầu xuân năm mới, những ngày diễn ra lễ hội truyền thống, nhân dân thành phố Hải Phòng và du khách muôn nơi đã hành hương về di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè để làm lễ cầu may (đêm giao thừa, rạng ngày mừng 1) và tham gia lễ hội truyền thống (mùng 8 tháng 2 âm lịch hàng năm).

2.3.5. Thanh tra, kiểm tra việc quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè

Đây là di tích lịch sử văn hóa do Bảo tàng Hải Phòng trực tiếp quản lý. Ủy ban nhân dân quận Lê Chân (Phòng Văn hóa và Thông tin quận Lê Chân, Ủy ban nhân dân phường An Biên) là cơ quan phối hợp trong quản lý nhà nước. Bảo tàng Hải Phòng chịu

trách nhiệm về quản lý nhà nước, hàng quý, hàng năm báo cáo kết quả hoạt động về Sở Văn hóa và Thể thao.

2.3.6. Vai trò của cộng đồng trong việc bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa Đền Nghè

Di sản văn hóa là sản phẩm của cộng đồng, cộng đồng chính là chủ thể tạo ra di tích. Chính vì vậy, cách ứng xử của cộng đồng đối với di tích lịch sử văn hóa Đền Nghè ở thành phố Hải Phòng từ quá khứ đến hiện tại vẫn không thay đổi. Nếu như xưa kia Đền Nghè là do người dân quản lý và chăm sóc thì ngày nay cộng đồng phối hợp cùng với nhà nước tham gia quản lý Đền Nghè.

Trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị của di tích Đền Nghè, người dân đóng vai trò quan trọng. Nếu người dân không tham gia vào quá trình này thì các cơ quan quản lý nhà nước, chính quyền cũng không thể đạt được mục đích bảo tồn và phát huy.

Hoạt động bảo tồn, tu bổ di tích Đền Nghè được xã hội hóa từ năm 2006 đến nay. Đây là thời điểm xã hội hóa Đền Nghè mạnh mẽ nhất. Khi ban quản lý di tích Đền Nghè phát đi thông điệp “nhà đền muốn cải tạo công đền” hay bất cứ một hiện vật, bộ phận nào của di tích thì người dân trên địa bàn tham gia đóng góp rất sôi nổi, nhiệt tình.

2.4. Đánh giá chung

2.4.1. Những kết quả đạt được

Trong những năm qua, di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè dưới sự quản lý trực tiếp của Bảo tàng Hải Phòng, sự phối hợp trong hoạt động quản lý Nhà nước của Ủy ban nhân dân quận Lê Chân, Ủy ban nhân dân phường An Biên, hoạt động bảo vệ, giữ gìn và phát huy giá trị của di tích Đền Nghè đã đạt nhiều kết quả, góp phần vào việc quảng bá, thu hút đông đảo du khách đến với nơi đây. Ban quản lý di tích Đền Nghè đã thực hiện đúng theo chủ trương của Đảng và Nhà nước trong bảo vệ, tôn tạo và phát huy giá trị của di tích. Hoàn thiện kiểm kê và bảo quản tốt các hiện vật trong di tích.

2.4.2. Hạn chế và nguyên nhân

Được sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo và tạo mọi điều kiện thuận lợi của Trung ương, Thành phố Hải Phòng và đặc biệt sự tham gia tích cực của các tổ chức, cá nhân, của cộng đồng dân cư; trải qua nhiều giai đoạn trùng tu, tôn tạo, di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè ngày nay đã trở nên khang trang, bề thế. Tuy nhiên, di tích Đền Nghè được Ủy ban nhân dân thành phố Hải Phòng giao cho Bảo tàng Hải Phòng quản lý và chịu trách nhiệm trước Ủy ban nhân dân thành phố và Sở Văn hóa và Thể thao về quản lý di sản văn hóa.

Tiểu kết

Với các phương pháp tổng hợp, thu thập, phân tích tư liệu, khảo sát thực địa, quan sát tham dự và thực hiện phỏng vấn, trong Chương 2, tác giả đã đi sâu phân tích, đánh giá thực trạng hoạt động quản lý di tích lịch sử- văn hóa Đền Nghè để thấy được những ưu điểm và những hạn chế trong quản lý về di tích. Luận văn đã tiếp cận các hoạt động quản lý trên những khía cạnh cụ thể như việc ban hành và triển khai các văn bản liên quan đến di tích lịch sử văn hóa vào thực tế, việc bảo tồn, phát huy giá trị di tích trong điều kiện hiện nay. Hệ thống cơ cấu tổ chức bộ máy quản lý và cơ chế phối hợp; vai trò của cộng đồng dân cư đối với di tích lịch sử - văn hóa; tuyên truyền phổ biến pháp luật về di sản văn hóa; quản lý tài chính, cơ sở vật chất; thanh tra, kiểm tra, khen thưởng các hoạt động bảo vệ và đóng góp trùng tu, tôn tạo di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè,... Các hoạt động quản lý di tích được tiến hành theo quy định của Luật Di sản văn hóa. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, tác giả luận văn cũng phân tích, đánh giá những hạn chế, bất cập trong bảo tồn và phát huy giá trị của di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè, đó là cơ sở để đề xuất các giải pháp trong chương 3.

Chương 3

GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ DI TÍCH LỊCH SỬ - VĂN HÓA ĐỀN NGHÈ Ở QUẬN LÊ CHÂN, THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG

3.1. Những yếu tố tác động đến hoạt động quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè

3.1.1. Thuận lợi

Với vị thế là quận trung tâm của thành phố Cảng, quận Lê Chân đang vươn mình bứt phá trở thành đô thị văn minh, hiện đại, trung tâm thương mại, kinh tế của thành phố Hải Phòng đến năm 2025.

Quản lý di sản văn hóa trong những năm gần đây luôn được Đảng và Nhà nước ta chú trọng quan tâm bằng việc ban hành các văn bản pháp luật, là cơ sở pháp lý để quản lý di sản văn hóa nói chung và quản lý di tích lịch sử - văn hóa nói riêng.

Bảo tồn, phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa trên địa bàn thành phố Hải Phòng nói chung, quận Lê Chân nói riêng hiện nay đang được thực hiện tương đối tốt, coi đó như là sợi chỉ gắn kết giữa quá khứ và hiện tại, giữa việc bảo tồn văn hóa truyền thống với phát triển kinh tế xã hội; đồng thời, thông qua các hoạt động bảo tồn phát huy giá trị văn hóa truyền thống để giáo dục tinh thần yêu nước, truyền thống cách mạng của dân tộc đến thế hệ trẻ ngày hôm nay.

3.1.2. Khó khăn

Tuy nhiên, bên cạnh sự phát triển của nền kinh tế thị trường, đời sống của người dân được nâng cao, nhưng cũng tác động không nhỏ đến các di sản văn hóa. Đó là sự phát triển của các phương tiện thông tin đại chúng, các loại hình giải trí dẫn đến sự thay đổi về tư tưởng, lối sống, kinh tế tăng nhanh đang tạo ra xu hướng xa rời truyền thống, chi phối đến hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa nói chung, di tích lịch sử - văn hóa nói riêng.

3.2. Phương hướng nâng cao hiệu quả công tác quản lý di sản văn hóa

Một là, bảo tồn và khai thác các giá trị của di tích lịch sử - văn hóa phải đảm bảo tính trung thực, tính nguyên gốc của nó.

Hai là, bảo tồn, tôn tạo phải gắn với khai thác những giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể của di tích.

Ba là, bảo tồn và phát huy giá trị của di tích phải gắn với cộng đồng và vì cộng đồng.

Bốn là, bảo tồn, phát huy giá trị của di tích gắn với sự phát triển kinh tế-xã hội của địa phương.

3.3. Đề xuất các giải pháp

3.3.1. Tăng cường việc triển khai chính sách và văn bản quản lý

Chính sách là biện pháp mà nhà nước sử dụng để can thiệp vào một lĩnh vực cụ thể của đời sống xã hội để đạt được mục tiêu đề ra. Như vậy, một chính sách phải luôn phục vụ cho một mục tiêu nhất định, trong một khoảng thời gian nhất định. Chính sách và mục tiêu có mối quan hệ khăng khít, gắn bó hữu cơ với nhau.

3.3.2. Kiện toàn và phát huy vai trò của các cơ quan quản lý nhà nước, các chủ thể quản lý di tích

3.3.2.1. Nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ làm quản lý di tích lịch sử - văn hóa

3.3.2.2. Nâng cao vai trò của cộng đồng dân cư

3.3.3.3. Nâng cao hiệu quả phối hợp lãnh đạo của các cấp quản lý

3.3.2.4. Hoàn thiện hệ thống thiết chế quản lý

3.3.3. Nâng cao chất lượng các hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị của di tích

Là di tích lịch sử- văn hóa quan trọng của thành phố Hải Phòng nói chung và quận Lê Chân nói riêng, được Nhà nước xếp hạng cấp quốc gia, di tích Đền Nghè đã trở thành niềm tự hào của người dân thành phố và là điểm du lịch được đưa vào khai thác, vận hành. Đây là những công trình còn bảo lưu được nhiều giá trị về mặt kiến trúc nghệ thuật, đồng thời đặc biệt có ý nghĩa về mặt tâm linh, do đó công tác tu bổ, tôn tạo và bảo vệ di tích cần được quan tâm thường xuyên. Chúng ta không thể khai thác tài nguyên mà không bảo vệ, đầu tư tôn tạo.

3.3.4. Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra và thi đua khen thưởng

Trong lĩnh vực quản lý Nhà nước về văn hóa nói chung, lĩnh vực quản lý Nhà nước về di sản văn hóa nói riêng, quản lý nhà nước không thể tách rời vai trò của thanh tra, kiểm tra. Nếu không có thanh tra, kiểm tra sẽ dẫn đến tình trạng buông lỏng vai trò quản lý, gây nguy hại đến quá trình quản lý nhà nước đối với quản lý di tích lịch sử - văn hóa và đặc biệt gây huy hại trực tiếp đến di tích như lấn chiếm đất đai di tích, tu bổ di tích sai nguyên tắc, lợi dụng việc phát huy giá trị di tích để trục lợi, quy hoạch bị chòng chéo, trách nhiệm quản lý nhà nước của các cấp, các ngành dễ bị sao nhãng, lãng quên.

Tiểu kết

Từ thực trạng hoạt động quản lý Nhà nước về di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè; căn cứ vào những kết quả đạt được, những tồn tại, hạn chế, nội dung chương 3 đã đề xuất các giải pháp cụ thể nhằm nâng cao chất lượng quản lý về di tích lịch sử - văn hóa trên địa bàn quận Lê Chân nói chung, của di tích Đền Nghè nói riêng. Các giải pháp này chú trọng đến vai trò của quản lý Nhà nước trong việc bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè như: hoàn thiện bộ máy quản lý Nhà nước về di sản văn hóa; đổi mới cơ chế, chính sách quản lý của Nhà nước; tăng cường tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật về bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa; nâng cao chất lượng thanh tra, kiểm tra và khen thưởng và xử lý các vi phạm trong hoạt động quản lý, bảo vệ, tôn tạo và phát huy giá trị di tích; xây dựng kế hoạch bảo tồn quy hoạch và khai thác các giá trị của di tích Đền Nghè gắn với phát triển kinh tế, xã hội và du lịch; Nâng cao vai trò của cộng đồng dân cư trong việc bảo tồn và phát huy giá trị di tích.

KẾT LUẬN

Tại hội nghị UNESCO “Bảo tàng di sản văn hóa của dân tộc”, trong bài phát biểu, nguyên Thủ tướng Chính Phủ, Chủ tịch nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam Nguyễn Xuân Phúc đã khẳng định “...Để mất di sản, dù chỉ là một phần, chính là bắn súng vào quá khứ, đánh mất đi bản sắc của dân tộc”. Di sản văn hóa nói chung, di tích lịch sử - văn hóa nói riêng là một phần của quá khứ, là kết tinh lao động và tinh thần của cha ông còn lưu lại cho đến ngày nay. Bởi thế, giữ gìn và bảo vệ các di sản văn hóa dân tộc là trách nhiệm của mỗi người.

Di sản văn hoá, di tích lịch sử - văn hóa là thành tố văn hóa, tài sản vô giá của mọi dân tộc. Vì vậy, Đảng và Nhà nước ta hết sức coi trọng việc quản lý di sản văn hoá, trong đó có vấn đề quản lý di tích lịch sử- văn hóa với mục tiêu quản lý gìn giữ và phát huy các giá trị văn hoá, danh lam thắng cảnh, các công trình văn hoá nghệ thuật, các lễ hội... để giáo dục các thế hệ người Việt Nam về lòng tự hào dân tộc, về truyền thống lịch sử và văn hoá.

Những đề xuất giải pháp của luận văn là những vấn đề đã được tác giả nghiên cứu và cân nhắc kỹ lưỡng và toàn diện trước mọi giải pháp đề xuất. Việc thực thi thành công các nhiệm vụ trên cần rất nhiều nỗ lực tiếp theo, nhất là trong cải cách và nâng cao năng lực quản lý và phải lấy dân làm gốc.

Xuất phát từ những nhu cầu thực tế và thực trạng trên của di tích, để quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử- văn hóa Đền Nghè đòi hỏi phải có những giải pháp thiết thực và hiệu quả. Tăng cường và nâng cao hiệu quả lãnh đạo, chỉ đạo của các cấp ủy Đảng, chính quyền địa phương, sự vào cuộc của toàn bộ hệ thống chính trị trong việc bảo tồn, phát huy giá trị di tích Đền Nghè. Phân cấp quản lý và xác định rõ trách nhiệm trong quản lý di tích lịch sử - văn hóa

Đền Nghè. Xây dựng quy hoạch tổng thể bảo vệ và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè với phát triển kinh tế - xã hội của quận Lê Chân và thành phố Hải Phòng. Đẩy mạnh quản lý, giám sát và định hướng hoạt động bảo tồn, khai thác giá trị di tích. Huy động mọi nguồn lực cho việc bảo tồn, phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè.

Quận Lê Chân là một trong những địa phương có tiềm năng, lợi thế, là trọng điểm kinh tế - xã hội của thành phố Hải Phòng. Sự phát triển về kinh tế- xã hội của quận sẽ tạo điều kiện thuận lợi và trở thành động lực cho di sản văn hóa phát triển. Các hoạt động bảo tồn và phát huy di sản văn hóa sẽ được lan tỏa nhanh, mạnh và sâu rộng trên địa bàn quận. Với mong muốn được sự quan tâm đặc biệt, toàn diện của cấp ủy, chính quyền và nhân dân quận Lê Chân để di tích lịch sử - văn hóa Đền Nghè được bảo tồn và phát huy giá trị, đóng góp vào sự phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của quận Lê Chân và trở thành một trọng điểm tham quan du lịch văn hóa tâm linh của quận Lê Chân và thành phố Hải Phòng, một khoảng nghỉ trong lòng đô thị.

Quận Lê Chân nói riêng, thành phố Hải Phòng nói chung sẽ tiếp tục có những định hướng lâu dài và kế hoạch khai thác hợp lý tiềm năng của di tích Đền Nghè về quy mô, nội dung, phù hợp với điều kiện, giai đoạn cụ thể nhằm đảm bảo mục tiêu phát triển bền vững, đồng thời bảo tồn những giá trị văn hóa, giữ gìn kho tàng văn hóa dân tộc cho thế hệ mai sau.